

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LA JOTA ACUSADORA

«La Virgen del Pilar dice
que no quiere ser francesa.»

que quiere de ser de Consumos,
que es cosa más suculenta.»

Hopart

En defensa propia

Tant mateix té 'l *Diluvio* una manera molt singular de discutir. Se'n va de un assumpto al altre, saltant com un llagost, en totes direccions, pero casi sempre arrán de terra. Seria temerari demanarli una polèmica una mica elevada: las qüestions personals son las úniques que l'apassionan.

Posats per ell en aquest terreny y haventli de seguir forsosament, convé fixar com á qüestió previa la situació seva y la situació nostra.

Vintisis anys conta de vida LA ESQUELLA DE LA TORRATXA y 'ls mateixos que la fundarem, continuém sostenintla. Si no 'l mateix propietari, avuy difunt, son fill y successor, la mateixa direcció, els mateixos redactors tenfa vintisis anys enrera que té avuy, y aixó fa que 'ns presentém—y consti que no ho sentím—tal com som, ensenyant sempre la cara y oferint descobert el pit á las estocadas del adversari.

¿Pot dir lo mateix el nostre antagonista? En *El Diluvio* hi hem vist sempre una situació de misteri. En temps del Sr. Laribal tenfa un director, á qui apreiciém moltíssim, perque 'l coneixém de temps; pero 'ns consta qu' en aquella época 'l Sr. Sala vivía subjecte á la tutela de dos redactors, especie de favorits del propietari de *El Diluvio*. Ells tallaven y cusfan á la mida del seu gust, y en materia de atachs personals ells eran els árbitres. ¿Quína situació es avuy la del Sr. Sala, y quína la de aquells y altres redactors? Aixó es lo que ignorém.

Y tota vegada que s'ha tret á colació fins al propietari de LA ESQUELLA, ¿será per la part nostra pretensió excessiva demanar qui es avuy el propietari de *El Diluvio*? ¿Es el Sr. Lasarte? ¿Es alguna altra persona?

Ja que 's tracta de residenciarnos mútuament, convé y es de lley clarejarnos, ensenyar las cédulas personals. Las nostras están sempre á la vista de tothom: presenti *El Diluvio* las dels seus, y estarém en igualtat de condicions pera demanarnos comptes mútuament (si aixó pot interessar al públich) de tots els actes de la nostra vida pública y fins privada, que no tením nosaltres res per amagar. Aixís sabré, del propietari en avall, els serveys que cada hù pot haver prestat al partit republicá y las faltas ó las inconseqüencias en que cada hù pot haver incorregut.

No fentho aixís, la lluyta resulta desigual. Y com siga que ignorém fins qui pugui ser l' autor dels últims *sueltos*—per mes que 'l diumenje ja 's bat en retirada—sempre resultará que no haurém de creuhar las armas ab un embossat ó ab un fantasma. El presentarse ab la cara tapada á atacar la persona de un adversari podrá ser hábil, pero no te res de noble ni de valent.

Acabém de dir que 'l nostre fantasma 's bat en retirada, y aixís es en efecte. Els nostres arguments establint la verdadera teoria de la responsabilitat política dels que desempenyan cárrechs públichs, deuen haverlo convensut desde 'l moment que no 'ls rebut, y aixó sols ens satisfá.

Peró *El Diluvio* insisteix en l'apreciació de que la seva política es més independent que la nostra, y aquesta sí que no la podém admetre. Será més cómoda si vol ell; pero no més independent. Política negativa, de pura crítica, y de una crítica més ó menos apassionada y de més ó menos *trastienda*, regintse constantment per simpatías y per antipatías personals; política de contradicció sistemática; política alentadora de totes las dissidencias, de totes las indisciplinas, de totes las perturbacions del camp republicá, aquesta es la seva política tradicional, la que li coneix y li ha reprobat infinitas vegadas el partit republicá; la única política que 's desprén de las sevas campanyas de descrédits, rezels y capciositats y que no tendeix, com ell suposa gra'uitament, á «llevar nuestro grano de arena á la obra común: el triunfo de la Libertad, de la República, la Democracia y la Autonomía». No: no son grans d' arena lo que hi porta com se figura: ans al contrari, son llambordes las que dispara sovint contra 'ls treballadors més actius y abnegats de aquella causa comú. Aquesta es la veritat.

¿Cóm si no, s'atreviria á censurarnos, perque ademés

de prestar á la causa de la República el concurs de la nostra ploma, com á periodistas, hi portém, y sempre desinteressadament, (no se 'ns demostrará lo contrari) l' esfors de la nostra voluntat com á polítichs actius y militants en els organismes del partit? ¿Desde quan han de considerarse incompatibles aquestas dos tasques convergents á un mateix y únich objecte? ¿Desde quan ha de ser reprotxable el cumpliment en tots els terrenos, dintre y fora de la prempsa, de un deber de conciencia?

Equivocadament, gratuítament ens suposa *El Diluvio* arrepenitits. No ho estém, ni tením per qué estarho. Imitadors voldríam: els censors en aquest punt hi son de massa.

Y menos que ningú pot ser censor nostre *El Diluvio*, quan ell mateix confessa en el seu escrit de diumenje que un dels seus redactors figurá com á secretari en la *Comissió electoral de la Unió republicana*, que devía entendre en la designació de candidats á *Diputats provincials*. ¿Cóm compagina la independència periodística lliure de tota intervenció en els organismes del partit, que 'ns vol exigir á nosaltres, ab aquesta confessada intervenció en dits organismes per part de un dels seus redactors?

Lo que hi ha aquí, y ho dirém ab nostra habitual franquesa, es que mentres *El Diluvio* 's cansa y 's retira, quan no pot lograr algú dels seus propòsits personals, nosaltres ni 'ns cansém ni desdím may, perque de propòsit personal en política no 'n tením cap.

¿Cóm negará *El Diluvio* l'existència de aquests propòsits seus? Dos de sos redactors més influents—en aquella ocasió sobre tot—els Srs. Costa y Cullaré, tingueren ab mi una entrevista en la Llibrería López (hi ha testimonis) tractant de que deixés lliure un lloch de la candidatura á *Diputats á Corts per Barcelona* (al qual no aspirava) y 'm presentés en cambi per Tarrassa (cosa que tampoch pretenía). Clarament m'ho manifestaren: per Barcelona pretenían posarhi á D. Eusebi Jover, paisá meu, y persona á qui respecto y estimo. Ja recordarán lo que 'ls vaig respondre: que jo no 'm presentava per en lloch y que no era de la meva incumbencia ni pretendre districtes ni tampoch adjudicarlos. Si després els republicans tarrassenchs varen proclamar la meva candidatura ho feren de la seva propia voluntat, sense la més mínima instigació meva, ans bé contrariant els meus desitjos, pero posant en mi una vegada més á proba 'l cumpliment del deber. Aixís he deixat de ser el candidat de Tarrassa (títul qu' encare m'adjudica *El Diluvio*) puig no estém en período electoral, pera continuar essent, aixó sí, un actiu y incansable treballador en la republicanisació de aquell districte, emancipantlo del caciquisme més prepotent y desapoderat.

Ara bé: la gestió dels Srs. Costa y Cullaré que acabo de mencionar (y consti que no la reprobó) ¿dona dret á *El Diluvio* pera censurarme, per la gestió que obehint indicacions de la Comissió electoral, vaig practicar en companyia del Sr. Ardid, ab el Sr. Carner, incitantlo á que honrés ab el seu nom la candidatura de Barcelona? ¿Qué té de irregular, de botxornós, ni de reprochable aquest pas, en cumpliment de una comanda que se m'havía fet, per qui podía férmela?

Ni *El Diluvio* conta tot lo que vá passar en aquella entrevista, ni lo que conta *El Diluvio*, ni lo que vá passar implica cap desdoro ni cap extralimitació per part meva, ni per la del Sr. Ardid, ni per la del Sr. Carner.

Arribo al últim extrem del escrit de *El Diluvio*. Aquest humil periodista, y á la vegada polítich sense pretensions (horripflinse!) ha sigut regidor, y no de qualsevol manera «recordamos todavía (diu *El Diluvio*) cuando formó parte del Ayuntamiento de 1891, confeccionado por el Sr. Planos y Casals, y en el que le cupo un puesto al Sr. Roca y Roca.»

Casi no tinch perque recordar el motiu que m'obligá en aquella ocasió á formar part del Consistori. Els meus correligionaris m'encomanaren la tasca política de anar al Ajuntament á destruir la influencia de certa farandola srrauhista que aménassava alcansar en la Casa gran fortas posicions. Vaig tenir la fortuna de conseguirho, y 'm vaig retirar á casa, dos anys y mitj avans de la terminació del meu mandat municipal.

Peró consti, que per entrar en el Consistori, no 'm sigué necessari, ni jo hauria acceptat de cap manera l'apoyo

del Sr. Planas y Casals, persona ab qui no he tingut may relacions de cap classe. Me bastaren els vots dels electors del districte quart. Qui digui—lo contrari—vindrá obligat á probarho. Qui, no podentho probar, ho insinui, será un miserable difamador.

Invito á *El Diluvio* á retirar la seva maliciosa insinuació, qu' encara que no sigui ca'evòrica, pot donar llech á desfavorables interpretacions. Li ofereixo, al mateix temps, un medi de comprobació. Previament á l' elecció, y pels efectes de la intervenció en las mesas, fou proclamada la meua candidatura per un gran número d' electors de aquell districte: si no recordo mal se 'n anavan á 900 'ls que firmaren aquella proposta. No arribaren á tants, si be s' hi aproximaren, els vots que obtinguí en definitiva. El document aquest que prejutja y justifica la legalitat de la meua elecció ha de guardarse en els Arxius de la Junta municipal del Cens. Allá 'l trobará *El Diluvio*, per si desitja examinar'lo.

Tinch en tanta estima la meua honra política com la meua honra particular, y per aixó apelo á la llealtat de *El Diluvio*. Apelo á la seva llealtat... y 'm quedo en guardia.

J. R. y R.

NITS DOLOROSAS

Ulls de foch que en ma retina
reflectiu contínuament,
en la vostra llum pristina

té consol l' aburriment.

Al omplir la volta blava,
vostre ró-sech lluminós
sembla un llenç que muy s' acaba
hont brodeu or tremolós.

Sou com els mots amorosos
que 'l voler fan mes segú.
¡Deu te dó astres lluminosos
y llavors, cel, creure en tú!

ANGEL VILANOVA

LA PROFESSÓ

—Suposo, don Florenci, que com á concejal d' ideas avansadas y amich d' extirpar totas las rutinas, siguin del género que 's vulgui, votará contra la subvenció que s' ha demanat pera la professó que s' acosta.

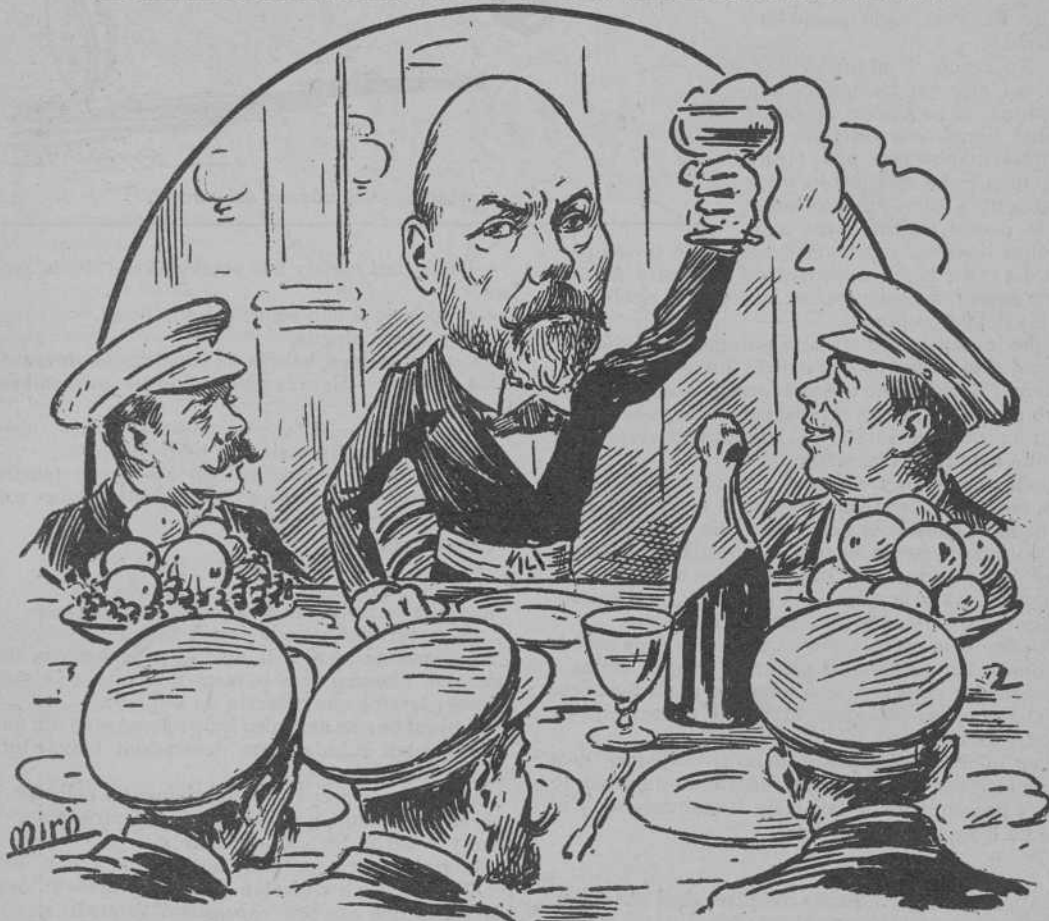
—Permetim. Hi ha rutinas y rutinas y, com díu el ditxo, no 's pot matar tot lo qu' es gras...

—Es que ha de tenir en compte que nosaltres els electors, al votarlo á vosté, vam ferho en la creencia de que interpretaría fidelment las nostras aspiracions.

—¿Quín dupte té que desitjo interpretarlas?... Pero

A CAN BALDIRÓ

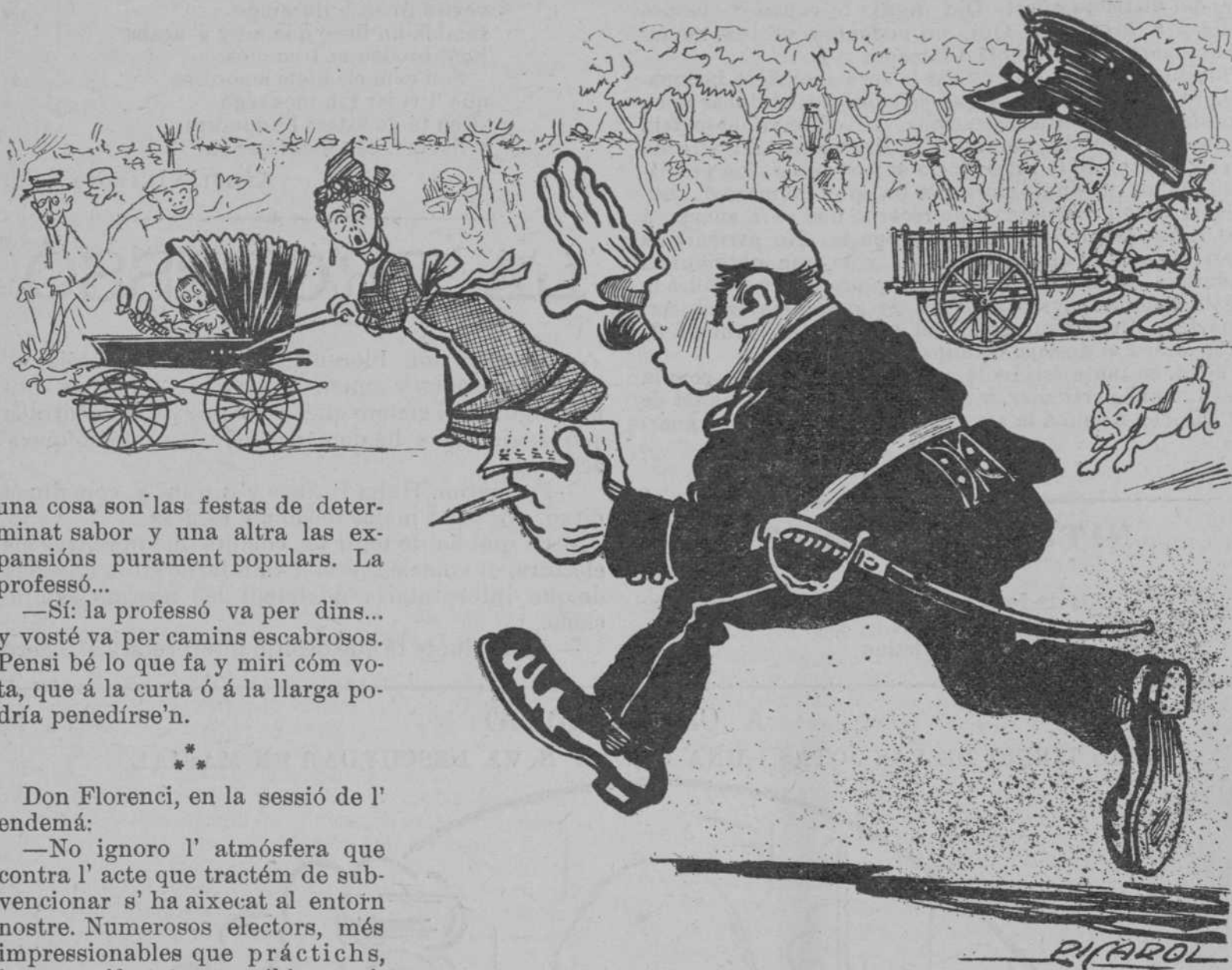
EL TIBERI DE LAS JOTAS.—UNA QUE SE 'N VA DESCUYDAR EN MARIAL

Para lo que aquí hace falta
en caja nunca hay un céntimo,

pero para hacer un *café*
siempre se encuentra dinero.

MUNICIPAL MODELO

una cosa son las festas de determinat sabor y una altra las expansions purament populars. La professó...

—Sí: la professó va per dins... y vosté va per camins escabrosos. Pensi bé lo que fa y miri cóm vota, que á la curta ó á la llarga podría penedirse'n.

*
*
*

Don Florenci, en la sessió de l'endemá:

—No ignoro l' atmósfera que contra l' acte que tractém de subvencionar s' ha aixecat al entorn nostre. Numerosos electors, més impresionables que práctichs, han manifestat ostensible y ruidosament la seva disconformitat ab la nostra actitud; pero aixó, meditat desapassionadament, no ha de preocuparnos. La gent, de las cosas no més sab veure 'n l' aspecte extern, sense entrar en el fondo ni analizar l' ánima del assumpto.

¡Que la professó es un acte purament religiós, en el qual el municipi no deu tenirhi intervenció de cap género!.. ¿Quín dupte té que sí que ho es de religiós? Pero aixó, davant dels grans beneficis que la festa pot reportar á la ciutat, ¿qué significa, qué representa, qué vol dir en resúm?

Reflexionem ho fredament y veurém l' error en que, segurament ab la major bona fé, están incorrent en aquesta qüestió 'ls nostres amichs.

Consagrada per la costúm y apoyada per la tradició d' una pila de sigles, la professó es una festa que senyala 'l pas de la primavera al estiu y posa en moviment una barbaritat de centas mil pessetas.

No tanquém els ulls á l' evidencia, y siguém enrahonats. La professó fa estrenar barrets, obliga á ferse vestits, dona feyna als sabaters, porta forasters en abundancia, protegeix el treball en una pila de manifestacions...

Per lo tant, prescindint dels radicalismes dels meus electors, qu' en aquest assumpto no saben lo que 's pescan, voto á favor de la subvenció... y al que no li agradi, que ho deixi.

*
*
*

Satisfet y segur d' haver complert ab el seu deber, prestant al mateix temps ab el seu vot un servey inmens á la ciutat que va elegirlo, don Florenci arriba á casa seva. Sas quatre fillas l' enrotllan.

—¡Alto, muchacha!... ¡El número del carretó!

—Papá, ¿tan mateix has votat á favor de la professó?

—Sí, noyas: el bon sentit s' ha imposat.

—¡Ay, quína alegría!

LA GRAN:—Papá, haurás de comprarme un vestit.

LA SEGONA:—Haurás de comprarme un sombrero, papá.

LA TERCERA:—'M falta un calsat d' estiu.

LA QUARTA:—Necessito un *refajo* de seda.

Don Florenci, conseqüent ab las sevas teorías sobre la professó, troba que aquellas demandas son molt naturals y molt lógicas.

Pero arrufa 'l nas.

*
*
*

A continuació trucan á la porta. Es el carter.

—Si es servit. Carta de provincias.

Sense pensar bé ni mal, ab tota la ignocencia del món, don Florenci obra la carta y 's troba ab els següents párrafos que li escriu un seu cosí.

«Enterat de que enguany feu professó, que d'fu que ha de ser tan lluhida, hem determinat baixar tota la colla á véurela.

»Per lo tant, preparans allotjament y comensa á engrandir la taula, que ja sabs tú qu' entre tots som onze y l' ase 'm flich si hi cabém.»

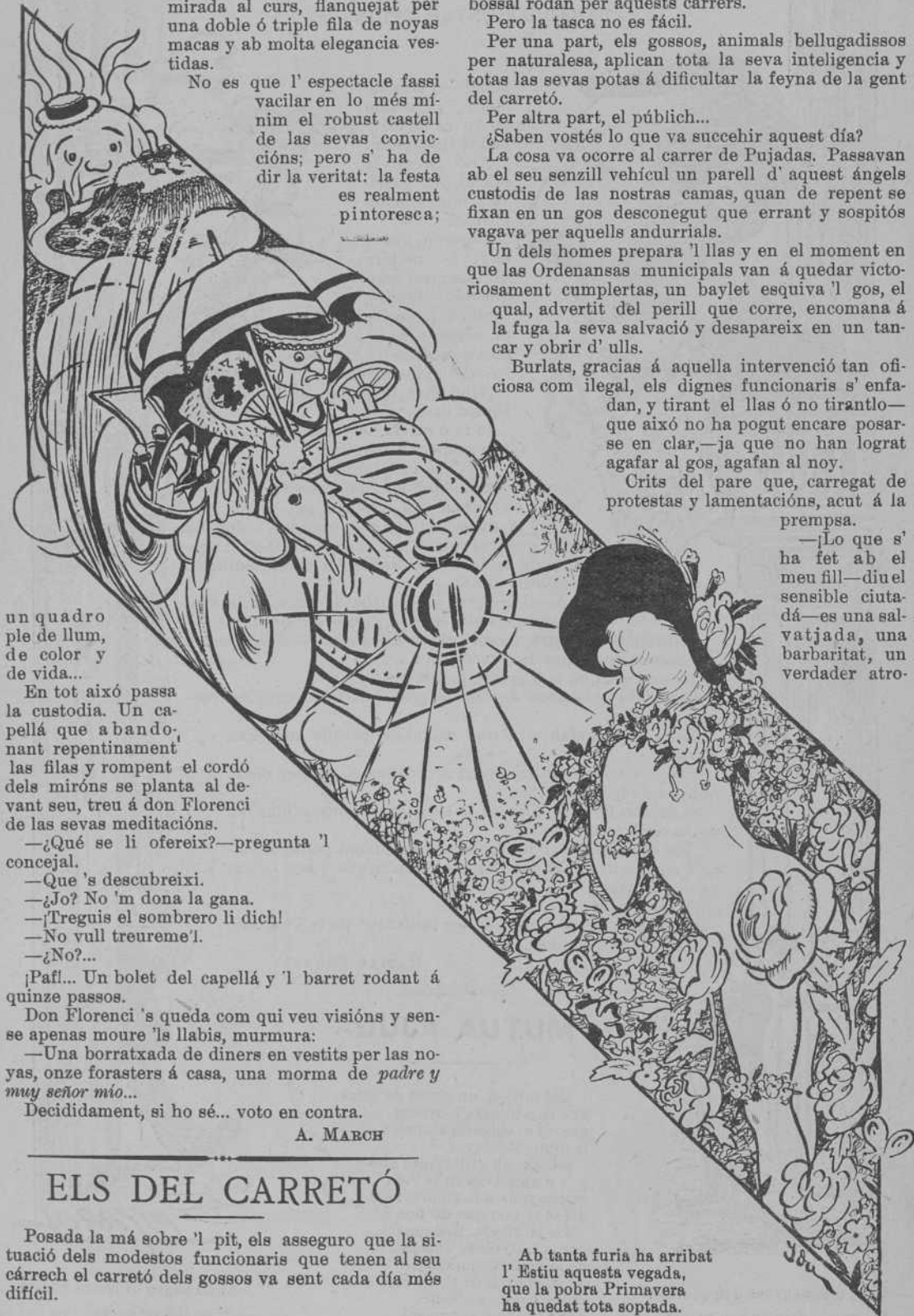
Malgrat la seva serenitat acreditada, á don Florenci las camas li tremolan. ¡Onze convidats al menjador!... Y que son ben capassos d' estars'hi quatre ó cinch días.....

*
*
*

Y arriba per fi 'l día clàssich, l' hora per tants esperada de la famosa professó.

Avansat y revolucionari com es, don Florenci no pot estarse d' anar á donar una mirada al curs, flanquejat per una doble ó triple fila de noyas macas y ab molta elegancia vestidas.

No es que l' espectacle fassi vacilar en lo més mínim el robust castell de las sevas conviccions; pero s' ha de dir la veritat: la festa es realment pintoresca;

un quadro ple de llum, de color y de vida...

En tot aixó passa la custodia. Un capellá que abandonant repentinament las filas y rompent el cordó dels miróns se planta al devant seu, treu á don Florenci de las sevas meditacions.

—¿Qué se li ofereix?—pregunta 'l concejal.

—Que 's descubreixi.

—¿Jo? No 'm dona la gana.

—¡Treguis el sombrero li dich!

—No vull treureme'l.

—¿No?...

¡Paf!... Un bolet del capellá y 'l barret rodant á quinze passos.

Don Florenci 's queda com qui veu visions y sense apenas moure 'ls llabis, murmura:

—Una borratxada de diners en vestits per las noyas, onze forasters á casa, una morma de *padre y muy señor mío*...

Decididament, si ho sé... voto en contra.

A. MARCH

ELS DEL CARRETÓ

Posada la má sobre 'l pit, els asseguro que la situació dels modestos funcionaris que tenen al seu cárrech el carretó dels gossos va sent cada día més difícil.

¿Quina es la seva missió?

Vetllar per la integritat de las nostras pantorrillas, tirant inexorablement el llas á tots els parents del company de sant Roch que indocumentats y sense bossal rodan per aquests carrers.

Pero la tasca no es fácil.

Per una part, els gossos, animals bellugadissos per naturalesa, aplican tota la seva inteligencia y totas las sevas potas á dificultar la feyna de la gent del carretó.

Per altra part, el públich...

¿Saben vostés lo que va succehir aquest día?

La cosa va ocorre al carrer de Pujadas. Passavan ab el seu senzill vehícul un parell d' aquest ángels custodis de las nostras camas, quan de repent se fixan en un gos desconegut que errant y sospitós vagava per aquells andurrials.

Un dels homes prepara 'l llas y en el moment en que las Ordenansas municipals van á quedar victoriosament cumplertas, un baylet esquivá 'l gos, el qual, advertit del perill que corre, encomana á la fuga la seva salvació y desapareix en un tancar y obrir d' ulls.

Burlats, gracias á aquella intervenció tan oficiosa com ilegal, els dignes funcionaris s' enfadan, y tirant el llas ó no tirantlo—que aixó no ha pogut encare posarse en clar,—ja que no han lograt agafar al gos, agafan al noy.

Crits del pare que, carregat de protestas y lamentacions, acut á la premsa.

—¡Lo que s' ha fet ab el meu fill—diu el sensible ciutadà—es una salvatjada, una barbaritat, un verdader atro-

Ab tanta furia ha arribat l' Estiu aquesta vegada, que la pobra Primavera ha quedat tota soptada.

A LA PLASSA DE SANT JAUME

6

BARALLAS ENTRE VEHINS

pello! — Perfectament. ¿Quedém ab qu' es un atropello? Quedemhi.

Ara girém la oració per passiva y fem una suposició.

Suposém que 'l noy, el mateix fill d'aquest pare que s' indigna y protesta, passejant pel propi carrer de Pujadas es mossegat per un gos sense amo ni matrícula.

¿Qué dirá 'l papay en aquest cas?

Si fa ó no fa, lo mateix que acabém de sentirli.

— ¡Valenta administració la de Barcelona! — exclamará ab amarguíssim accent: — No podeu deixar una criatura pel carrer, que no us la mosseguí un gos perdut. Y donchs ¿per qué serveixen els llassers? ¿Qué 'n trayém de gastar tants diners en el sosteniment dels carretóns?... —

Y nó dich res si s' arriba á concebir la més lleugera sospita de que 'l gos es rabiós...

— ¡Infames! — rugirá llavors el pare: — Aquells llassers sense cor mereixerían que 'ls arrastressin!...

De manera que mal si fan, mal si no fan.

Quan els infelissos agafan el gos, son uns bárbaros perque l' agafan.

Quan no l' agafan, son uns salvatjes perque no l' han agafat.

Si volen cumplir fidelment el seu deber, el públich els fa objecte de las sevas iras.

Si deixan de cumplirlo, se 'ls exigeix responsabilitat per no haverlo complert.

¿Pot donarse un compromís més seriament peliagut?

Y encare hi haurá envejosos que dirán que 'l ser llasser es una gangal!...

¡Y tal gangal!

Creguin que val molt més ser individuo de la Comissió de Consums.

MATÍAS BONAFÉ

MUTUA AJUDA

Del mitj d' un clotet de terra que la jardinera hermosa guarní al colgarla amorosa, la diminuta llevor

esbotza en grill dugas alas y 's posá á volá en la vida empenyuda á la embranzida del tany nou que du una flor.

La jardinera, malmesa per la mitj dolsa fíblada de la veu enamorada d' un donzell de noble cor, busca consol al desfici que Cupido li encomana

—L' Ajuntament ens deu quartos.
—Els que 'n deuen son vostés.

—Si no pagan hi haurá guerra.
—Si cridan no cobran res.

PIJAROL

ó arrencant herbas galana
 ó apaivagant la xardor
 d' aquellas humils floretas
 que abnegadas, sens queixarse,
 li donan poms per mostrarse
 mes bella davant l' amor
 quan, nodridas de caricias,
 mes ufá 'l seu cálzer mostran
 al matí; quan menys se postran
 lluny dels raigs plens d' escaifor.

Mutuo consol se baratan
 á impuls d' igual sacrifici
 reblant els claus del cílici
 que, aflats, causan dolor.
 Las flors cuidadas, ¡qu' hermosas!
 ¡que bell l' amor d' una dona
 quan es pur y s' abessona
 á un altre pit plé d' ardor!...

J. COSTA POMÉS

PRINCIPAL

El primer pleito es, segons sembla, un arreglo de un altre arreglo ó de varios arreglos... y encare diriam millor que de varios desarreglos.

L' obra mare es *Le procès Vauradieux*. Obras fillas de aquest: *El proceso de Sandoval* en castellá y *Tenorios* en catalá.

¡Y de aixó 'n diuben *El primer pleito!* A tot estirar l' últim... y perdut ab costas.

Tot seguit s' endavina que 'l Sr. Villegas, autor de *La Alqueria*, es un literat de primera forsa. En el seu dra-

CONSULTANT A UN ORFEONISTA DE ZARAGOSSA

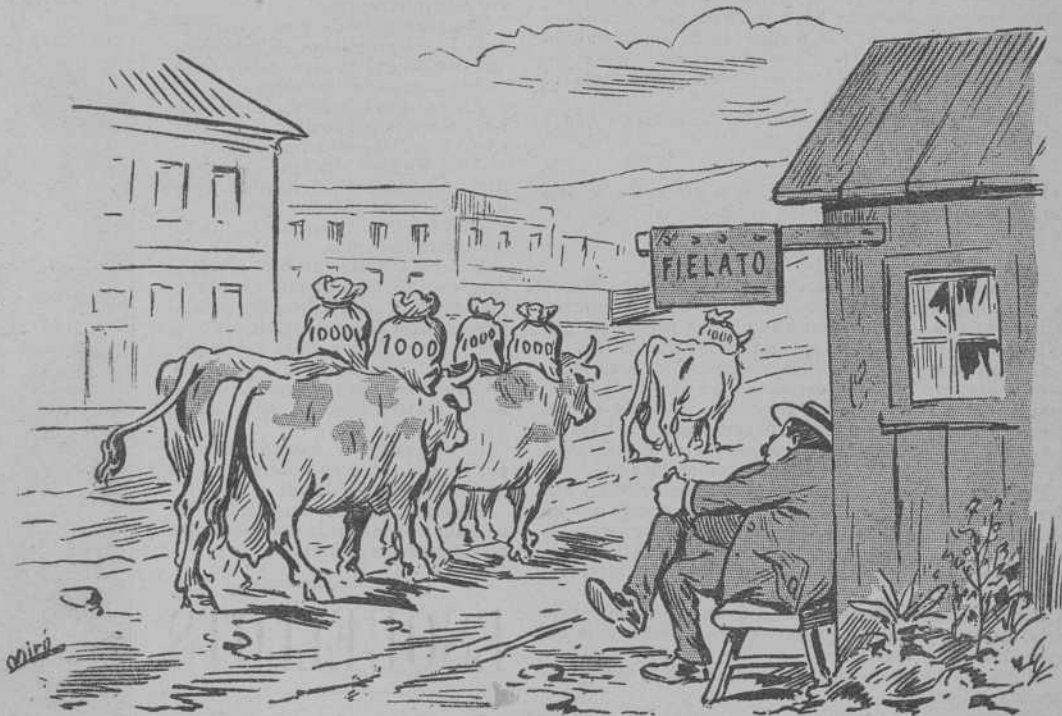

—¿Que plourá demá, senyor corista?

—¡Qué sé yo!

—¡Hols! ¿No sab coneixe 'l temps y 's presenta com á zaragossá?... ¡Pasterada!

PANORAMAS ENCISADORS

—Un, dos, tres, quatre, cinch... Total, cinch mil.

ma lo que ressalta més es el llenguatge, pulcre, ciselat, apropiat a cada tipus. Potser pecan d' antiquats els procediments en general qu'ha empleat per la construcció de las escenas, pero 'ls recursos son sincerament justificats y quedan esmortuïts davant de la ferma exposició de caràcters que no decauen un sol instant des arrollantse al entorn de aquell procés passional quin interès va en augment cap al final de l'obra.

De bon èxit pot calificarse l'alcansat per aquesta producció y foren ben merescuts els aplausos tributats al Sr. Villegas qui, en companyia dels artistes, fou cridat repetidament a las taulas. El Sr. Amato tragué molt partit del seu paper y la Sra. Tubau pot dirse que va tenir una nit... inspirada.

CIRCO BARCELONÉS

Podém adelantar a nostres lectors que 'l Festival anunciat en aquest teatre a benefici de las víctimas de la catástrofe de Villanueva de las Minas se celebrarà definitivament el dilluns que vé, día 23 a las nou de la nit.

Sense la possibilitat de detallar encare 'l programa, pot donarse per segur que pendrán part en tan benèfica obra quatre ó cinch artistes de gran fama y una massa coral que no baixará de 300 individus.

Además se representarán el drama *La huèrfana de la Aldea* y la pessa *Las orellas de D. Pau*.

CATALUNYA

El abolenjo es una bonica comedia en dos actes del Sr. Linares Rivas.

Ofereix un assumpto de caràcter familiar—el contrast entre un marit treballador y de bon sentit y la seva muller treta de carril per la seva mare—assumpto que 's resol en una lliçó de verdadera moralitat.

No 's pot dir que sigui aquest assumpto gaire original; pero sí 's ha de reconèixer qu' está desenvolupat ab verdadera trassa, donant lloch a una serie d' escenas molt interessants y escrites esmeradament.

El públich escoltà ab agrado y acullí ab aplauso una obra qu' está fora completament del género xich y en qual execució 's distingiren la Sra. Alba y las senyoretas Membrives y Grifell y 'ls Srs. Cerbón, Miró y Martínez.

A benefici del tenor Sr. Martínez s' estrená un' obra de certas pretensions titulada *Pasional*, escenas íntimas: lletra de D. Isidro Soler y música del mestre Cotó.

Se tracta de uns artistes enamorats. A n' ell li sab greu qu' ella 's posi unas flors al escot: ella s' empenya en portárlas'hi, desafiantlo a que las hi toqui, en qual cas, deixarà d' estimarlo. Ell las hi arrebatá y ella li declara 'l seu desamor. Després se senten alguns cants interiors y un tiro. L' amant s' ha suicidat.

Aixó no es *passió* sino *tonteria*. No hi ha ningú que 's clavi un tiro per tan poca cosa.

Per fortuna vingué a treure 'l mal efecte de aquesta desgracia el *Cake-Walk*, ballat ab molta sandunga per la Membrives y 'l beneficiat.

GRANVÍA

Ara resulta que *La Muñeca*, que tant ens intrigava, ja la coneixíam. Era *La Poupée*, l' opereta de Audran, posada en escena repetidament a Barcelona per las companyas francesas y italianas que tot sovint ens visitan.

L' obra conserva la malicia picaresca del assumpto; pero al passar a la escena castellana ha perdut una gran part de son perfum original. No dona probas de ser un literat primorós el traductor ó arreglador, y ahont se nota mes la seva mala mà es en els versos de las pessas de música, que son verdaderament deplorables.

Pero en l' opereta hi ha pasta pera entretenir y fins per agradar, y alguns números de música, encare que no tan felissos com els de *La Mascota* del mateix autor, revelan que son obra de un mestre en l' art difícil de la facilitat y de la verbola, quan aquestas no son insustanciales.

Per últim, en l' execució alcanza un merescut èxit la Srta. Arrieta y 's distingeixen la Sra. Ferrán y 'ls senyors Besarín y Gamero.

El mestre Cereceda maneja la batuta ab la seva acostumada gallardia.

«ORFEÓN ZARAGOZANO»

Dos concerts de caràcter públich han donat els sara-

gossáns a Barcelona. Un el dimecres, día 11, a Novedats; l' altre el diumenge, día 15, al Palau de Bellas Arts. En abdós hi ha dominat un ambient característich de la regió que representan, regnant la expansió mes fraternal entre 'ls simpáticos hostes y els coristas de 'n Clavé que 'ls han acompanyat per tot arreu durant sa permanencia a Catalunya.

Lo més celebrat del *Orfeo* es naturalment lo més típich: la jota. La rondalla que portan es numerosa y ben trempada. Las parellas balladoras tenen l' agilitat necessaria pera prim filar maravellas ab las camas; y els cantadors de las coplas fan la seva feyna ab art y sentiment. Tots aquests elements forman un conjunt de valor inapreciable y el seu art poètic y senzill respira ingenua noblesa y tanca l' esperit de tot un poble.

Sabiament dirigits pel mestre Don Ramón Borabia fou ovacionat el *Orfeo Zaragozano* en la majoria de las pessas que va executar havent de repetirne moltes per acallar las aclamacions del públich.

Adeusiau, y hasta otra

N. N. N.

EL MESTRE DELS DIBUIXANTS

Ha mort a París, a 53 anys d' edat Daniel Urrabieta Vierge, que ab l' apellido matern firmava tots els seus treballs. Era espanyol, fill del grabador Urrabieta. Desde jove 's distingí per l' originalitat, pel garbo, per la riquesa, per l' elegancia dels seus dibuixos. Fou el mestre dels ilustradors.

Las casas editorials se 'l disputavan. Las *Ilustraciones* se consideravan ditxosos ab la seva col·laboració. Son nom se feu universal.

Alguns anys enrera circulá una nova terrible que sembrá la consternació entre 'ls seus admiradors.

—En Vierge s' ha ferit del costat dret. Aquella mà privilegiada, creadora de tants primors genials, ha quedat totalment paralísada. Ja no dibuixará may mes.

L' artista desmentí ben prompte aquesta última afirmació. Conservava íntegra la seva ànima de artista, la seva forsa de voluntat indomable y disposava encare de la mà esquerra pera l' exercici del seu art. Y ab la mà esquerra s' aplicá al treball, fentho tant bé com ab la dreta.

Aquest rasgo d' energia, coronat per l' èxit, sigué considerat com la resurrecció de un difunt.

Desgraciadament, avuy tot s' ha acabat. Tot menos la seva obra que será eternament admirada.

ESQUELLOTS

La reunió celebrada 'l divendres de la senmana última per la

ELS QUE SE 'N VAN

DANIEL URRABIETA VIERGE
Eminent artista espanyol, mort a Boulogne-sur-Seine el día 12 del corrent.

Algunas obras de 'n Vierge.

Junta municipal republicana, la creyém destinada á produhir beneficiosos resultats en l' orientació de la marxa del núcleo republicá del Ajuntament.

Els organismes actius del partit expressaren unánimement la seva aspiració á que 'ls senyors regidors estudiáhin préviament els assumptos que ho requereixin y 's mostrin acordes al defensarlos y al votarlos. Que no hi haja diferenciacions, y sobre tot, que cessin certs espectacles que únicament serveixen per engreixar als adversaris.

Y si 'ls nostres amichs no poden ser majoría, que no ho siguin. Val y pot més un núcleo ben organitzat, que una majoría inconsistent, desgabellada y esllavissadissa. Després de tot, qui perturbi la cohesió serà responsable dels seus actes davant dels electors.

Aquesta orientació sigué acceptada ab gust, y en certa manera iniciada pels mateixos regidors presents en la reunió.

Els que deixaren de assistir, es de creure que no la contrariaran tampoch, y es d' esperar també qu' en lo successiu farán acte de presència en totes las reunions que celebri la Junta municipal, dat que no ha de haverhi vallas de cap mena entre 'ls electors y 'ls elegits, ja que las corrents populars de l' opinió, quan son puras, resultan en definitiva sanas y vigorisadoras.

En la sessió del dimars se torná á tractar la qüestió de la llet. ¡Y cuánts discursos no varen fersel! ¡Y quína manera de remenarla! No sería res d' extrany que la llet aquesta 's tornés mató; pero es més fácil que 's torni agre.

Faltaren en nostre concepte, els regidors republicans que baix la impressió del primer moment se feren eco de rumors públics, que després no han pogut probar, vejentse obligats á declarar que careixian de fonament.

Pero faltaren també 'ls regidors regionalistas que 's negaren á formar part de una comissió investigadora, á lo qual sigueren invitats.

¡Vaya uns fiscals, que á la primera ocasió que se 'ls ofereix, renuncian á la fiscalía!

A conseqüència de una revelació del Sr. Peris, relativa á certas manifestacions que digné haverli fet el president del gremi de vaquers, s' acordá que l' assumpto passés als Tribunals de Justicia.

Resultat final: que ab totes aquestas manipulacions, la llet se tornarà xarigot.

Es una bona idea la d' establir una secció facultativa anexa á l' Escola de sorts-muts, y un dispensari pera l' tractament de las enfermetats del oído de las personas necessitadas.

Pero l' assistència del dispensari no s' ha de limitar als pobres.

Deu ferse extensiva aixís mateix als senyrs de la Casa Gran que 's mostrin sorts al clamoreig de l' opinió pública.

¡Y qué trempats, y qué aixerits y qué baturros els coristas del *Orfeón de Zaragoza* que honraren á Barcelona ab la seva visita!

No crech que se 'n emportin cap mala impressió de la nostra ciutat: sigueren rebuts com se mereixen: ab cordialitat y franquesa.

Per lo demés, son uns grans cultivadors de la Jota: l' enalteixen cantant, rasguejant la guitarra y movent els peus. Tractada per ells la J's converteix en Z, l' inicial de Zaragoza: l' última lletra del abecedari.

Sols una cosa desitjan els que 'ls despediren; y es que 'ls hi hajin quedat ganas de tornar.

El regionalisme va evolucionant.

Ara, quan ha vingut el desencant de la discordia, de la divisió y de la impoten-

—¿Vol fé 'l favor de parar?
—¡Ja es plé, home, ja es plé!

LAS NOSTRAS DEVOTAS

LA MAMÁ:—Gírat, Tula. Me sembla que aquest jove es el que vas demanar á Sant Joseph de la Montanya.

cia, la donan en dir que no es concret, sino difús.

Es á dir: qu' está diluït en l' atmósfera, en l' ambient que respirém tots els cataláns sens excepció.

En certa manera tenen rahó 'ls que aixís s' expressan. El regionalisme te la difusió del fum que s' escapa de un cigarro. Lo més trist, per algúns que l' explotavan, es que se 'ls haji acabat la breva.

Dels trens baratos que han portat carn de Isidros á Madrid solen dirne *trens de placer*.

¡Y quín plaher dona viatjarhi, embanastats com sardinas en barril, durant una successió d' horas que no s' acaba may! Perque no sols s' arrastran com tortugas, sino que fan cada parada que n' hi ha pera morirs'hi de fástich.

Son baratos; pero duraders, casi bé eternos.

Sort que además son mixtos... Y lo que deya aquell:

—Si son mistos, hi podrém encendre 'l cigarro.

A lo que li responia un experimentat:

—Sí, noy. Y si no l' encens ab el tren, el podrás encendre ab el foch que treurás dels queixals.

Una puntada al Sr. Boladeres.

La primera vegada que se 'n aná á Conca-bella, després del viatge regi, avants de marxar, disposá com ordenador de pagos, que sigués satisfeta á un acaudalat propietari, una suma important que se li devia.

Y li siguié abonada, no ab láminas, sino ab numerari.

Ja se sab: als amichs hi ha que tractarlos com á amichs.

Pero resulta que altres acreedors, quals crédits datan de molt més enllá, son desatesos, no arribant per ells may l' hora de cobrar, ni ab numerari, ni ab láminas.

No son de l' olla y han d' esperarse, sentats al banch de la paciència.

Cert que 'l Sr. Boladeres, com á arcalde qu' es de R. O., podrá alegar qu' en aquest punt fa lo que li dona la R. G. (Real Gana), desde el moment que la lley l' investeix ab el cárrech de ordenador de pagos.

Pero fins aixís hauría de tenir en compte que una cosa es ser *ordenador* y un altra molt distinta ser *desordenador*.

La senmana taurina resulta rica en sucesos emocionants.

A Barcelona, una part del públich, durant una corrida de la plassa vella, á cárrech de las noyateras, vá llansarse al *redondel*, metxant á un toro de viu en viu, á ganivetadas.

Apuntis en Maura aquest progrés de las costums públicas en el seu libre de memorias. Verdaderament, aném *européisantnos*, á punta de ganivet.

A Sevilla, durant la corrida regia, un aficionat va saltar á l'arena, donant uns passes á un toro ab una muleta que ostentava la inscripció de «¡VIVA EL REY!»

Un altre apunte pel llibre de memorias de 'n Maura, en proba de la consustancialitat de las institucions tradicionals.

A Lisboa un toro embolat vá triturar materialment á un *caballero en plaza*.

Un nou apunte, y aquest per' indicar senzillament que no estém tan lluny com sembla de la *unió ibérica*.

A Madrit, cojida del novillero Platerito. Y á Valencia cojida y mort del banderillero Meco.

Nada menos que de 'n Meco, el tocayo del fantástich personatge ideat per en Montero Ríos pera justificar els desastres nacionals.

sat y ple de galindaynas: usan per tota flor la criantema y han reemplaçat el vano pel *pai-pai*.

Se diria qu' están fent l'aprenentatge per quan la rassa groga se fassa mestressa del mon, Londres inclussiu.

Y entre tant els japonesos y 'ls russos no desdeixen en la moda que han adoptat ab tanta furia.

La moda de treures del mon.

La moda de exterminarse.

Visitant la torre de una familia amiga, una senyora observa la lletjesa extraordinaria del jardiner.

—Pero, quín jardiner teniu tan lleig!—exclama dirigintse á la mestressa de la torre.

—No ho extranyis—li respon aquesta—varem llogarlo expressament, pera dos serveys: pera jardiner y per' espanta aucells. Desde que trafiqueja pel jardí y per l'hort, no se 'n veu un.

CARN PELS BARCELONINS

¿Per qué aquest abús no 's mata, sent tan brut, tan gros, tan vell?

! Perque 'ls edils que se 'n cuydan tenen els ulls al clatell.

En lo successsiu, quan digui aquest senyor:—Tots hem matat á Meco—será precis respondreli:

—No, D. Eugeni: á Meco va matarlo un toro á Valencia. Encare que ben mirat es el toro el símbol y 'l compendi de la personalitat nacional, xifrada en las aficions del poble, y en la manera que tenen els governs de torejarlo.

La guerra treu rebrots en el camp pacífich de la moda. Aixís es com s' agermanan l'horror y la fruslería.

Desde las catástrofes sufridas per ia marina russa, las senyoras russas l' han donada en sustituhir las pells y 'ls abrichs, per la pelerina negra ab caputxa dels oficials de l'armada de aquell imperi. A falta dels marinos que jauhen al fons del mar, las senyoras rumbejan una de las prendas características del seu uniforme.

A Londres el japonisme va cundint entre las damas. El *kimona* que portavan com á prenda de vestir interior, l' emplean ara com á sortida de teatro. Además se pentinan á la japonesa, ab el monyo al-

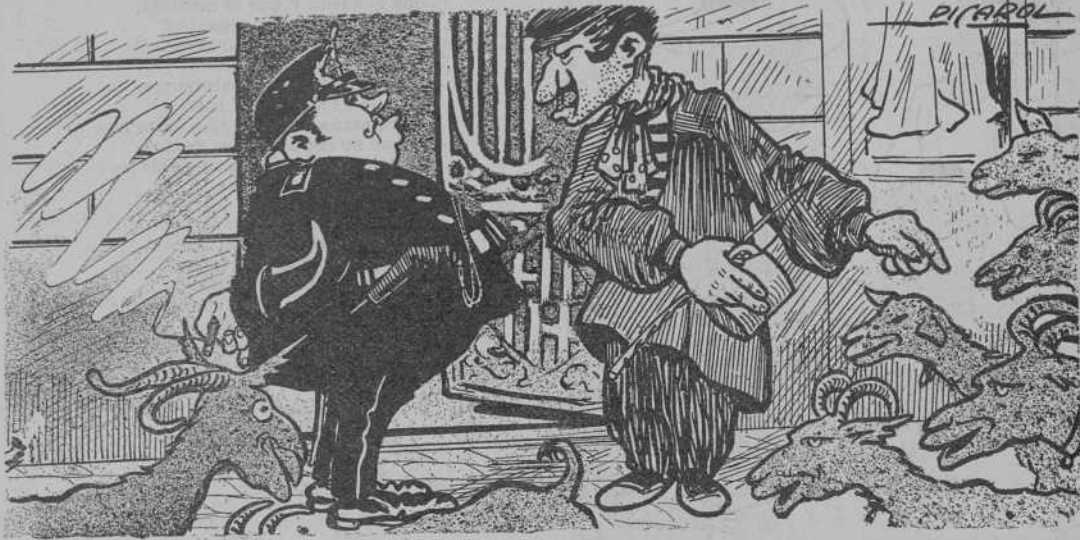
UNA SESSIO INTERESSANT

Ab el dret indiscutible que 'm dona á mf 'l formar part del poble, que paga y calla (donchs si crida 'l fan marxar) volía entrá' al Consistori una tarde d' un dimars, que com de costum era hora de sessió municipal.

Un capritxo com un altre: veure als *meus* representants, preguntar pels interessos qu' en part els hi tinch confiats, y veyent que 'ls defensavan (com no dupto) ab dignitat darlos en proba d' afecte una encaixada de mans.

Crech qu' aixó te 'l dret de ferho qualsevulga ciudadá; mes quan jo m' ho proposava, un guardia barrantme 'l pas, —Ya no hay entrada—va dirme— —Tinch pase...—vaig replicar— —Pues yo tengo orden severa de que no pase uno más.

A LA PORTA DE LA CASA GRAN

—¿Que vas á portar llet al arcalde?
—No: aném á declarar en la qüestió de las cinch mil pelas.

—Es que yo...—*No insista, joven, le digo que no entrará.*
—*¿Por qué?—Porque no se cabe.*
—*¡Fessin un local més gran!*
(*vaig dir jo casi ab mals modos y anantme'n mitj empipat.*)
—*Si espera que salga alguno podrá su alteza pasar!*
—*¡Vagi al cuerno, senyor Sanxes!*
(*¡Quin castellá mes serrat...!*)

M' havían dit que sería una sessió interessant, y vaig esperarme un rato per veure si... pero cá!
La cosa, alrement, tenía per mí, certa novetat, porque de sessió, ho confesso, no n' he vista encare cap.
¡Be ho podrían fé als diumenjes y no en días de treball!
Pro en fi, com que aquella tarde ja m' havía fet el plan de fer festa, vaig dir: Bueno, veyám, veurém el final.
No cabent á dalt ni á dintre, m' espero á fora y á baix, com qui vol anar al teatro y li faltan els dos rals.

Jo tot era als que surtían preguntarlos: ¿Bé, qué hi há? ¿Qué diuhen? ¿Com va la cosa? Tots responían igual:
—Fulano, que bé s' explica!
Y ¿Sutano? ¡Que bé ho fan!
—Pro senyors, ¿que fan comedia ó 's cuydan d' administrar?
Ho fan tot,—els uns responen—
¡No fan rés!—diuhen uns quants—
¡Son uns carcas!—afegeixen uns per 'quí. Y altres per 'llá:
—La culpa la tenen tota els senyors republicans.
—Per mí, la culpa es del clero!
—Per mí, es de 'n Juli Marial!
—Homes, si hi ha algú culpable aquí, serém tots plegats,
—vaig dir jo, al últim, deixantlos

UN ARCALDE A TUNGADAS

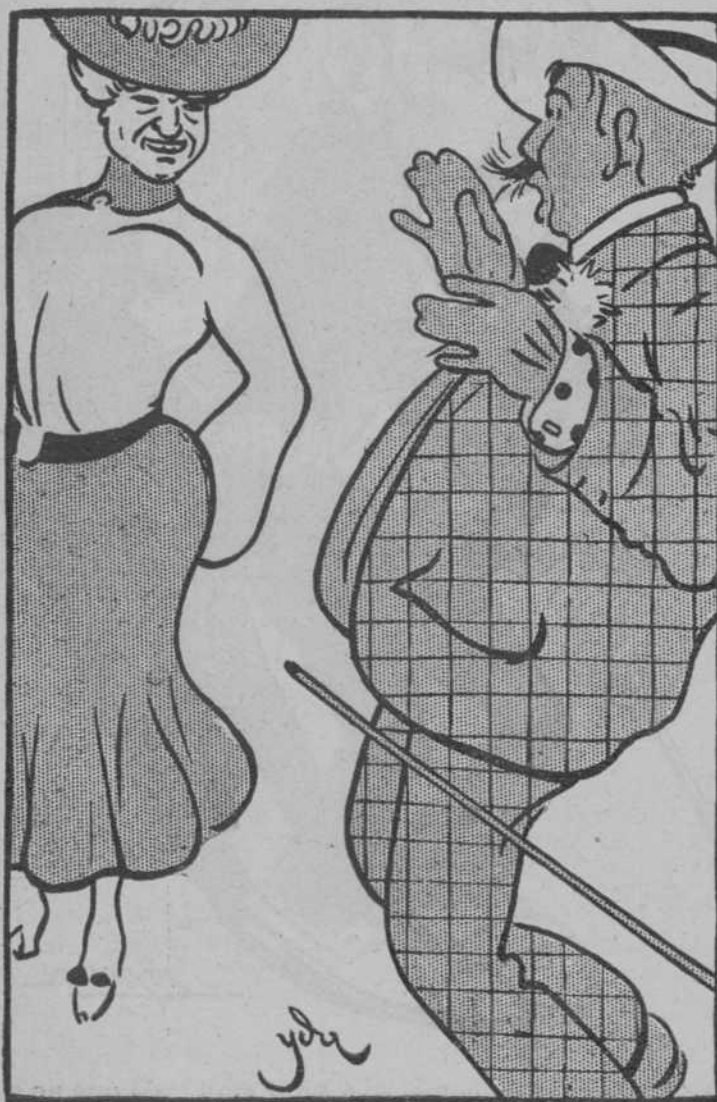

—¡Me cag...! Ja comenso á estar emp... de que no me la deixin aguantar sinó de tant en tant, sent com soch un arcalde de tan bonas formas.

PASSEJANT

—¡Quina polla mes salada!
Es precis apretá 'l pas
per véureli la carona...

—¡¡¡Vade retro Satanás!!!...

mirantme de dalt á baix:—
¿Es que no pot sapiguerse
de tot aquest guirigay
qué es vritat y qué es mentida,
com queda lo dels gegants,
lo de Consuns qui ho arregla,
las professóns com están?...
¡Diguéu! ¡Parléu! ¡Enteréume,
els que hi heu pogut entrar!
—Ab aixó—tots van respondre'm—
si que no na hi havém fixat.—
Resultat, qu' un hom se queda
tan enterat com avans...

Vaig perdre tota la tarde
(com si hagués entrat, igual),
y vaig passar moltes horas
badant, res més que badant.

Crech que 'l meu deber de poble
vaig cumplí ab fide'itat,
y estich que 'l públich de dintre
va fé exactament igual.

PEP LLAUNÉ

XARADAS

I

L' avi seu al *prima-terça*
rodejat d' una *tres-quart*
d' infantons qu' escoltan quèntos
qu' éll els hi explica pausat.

El quènto de preferència,
el que no descuida may
de repetir *hu* «La reyna
del *dugas*,» un quènto llarch
extravagant pro molt fácil
d' empassar pera 'ls infants
sense 'l necessari càlcul
per distingir lo qu' es fals.

L' avi s' hi distreu y hi gosa
veyent com, quan ha acabat,
s' escarrassan perfidiosos
demanant mes quèntos llarchs.

El seu frenesí aprofita
y 'ls *total* per enrahonar,
y per escoltar epígramas,
mots malament pronunciat
que rebrotan cosas vellas
y suspira de gosar.

J, COSTA POMÈS

II

La *total* d' *hu* *terça quart*
terça una filla *cinch-quatre*
y que per aquest motiu
diu ella no vol casarse,
puig no li falta *tres-quart*
ab lo parné de son pare.
¡*Tres dugas-quarta-segona*
al matrimoni, mil diables!

SAMUEL GRAN

TRENCA-CLOSCAS

ROSA LLESCA

Formar en aquestas lletras degudament combinadas
el títul d' un drama en tres actes catalá.

UN DIPUTAT

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nueva. — TERCER PREMIO DEL CONCURSO

CUARTEL DE INVÁLIDOS

POR
RAFAEL PAMPLONA ESCUDERO

Un tomo en 8.º, Ptas. 8

BIBLIOTECA ECONÓMICA FILOSÓFICA
Tomos 70 y 71

KRAUSE

IDEAL DE LA HUMANIDAD

Dos tomos, Ptas. 1'50

OBRAS COMPLETAS

DE

EUSEBIO BLASCO

Tomo 7

Ptas. 8

Tratado de Mecánica

Dos tomos, Ptas. 2

HIPNOTISMO Y SUGESTION

Ptas. 1

OCTAVE MIRBEAU

L'ABBÉ JULES

Illustrations de HERMANN-PAUL

Ptas. 1'50

OBRA NUEVA

LA ESENCIA
DEL
CRISTIANISMO

POR

A. HARNACK

Dos tomos. Ptas. 1'50

OBRA NOVA

La Morta

QUADRO DRAMÁTICH

DE

POMPEYO CREHUET

Ptas. 1

MAPA DEL TEATRO DE LA GUERRA

Rusia - Japón - Corea - Mandchuria

Ptas. 0'50

MANUAL PRÁCTICO

PARA EL

CULTIVO DEL ALGODÓN

POR CARLOS SHELLY CORREA

Ptas. 8

VISIONES DE ESPAÑA

POR MANUEL UGARTE

Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravijs, si no s'remet ademés un ral pera certíficat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

ANAGRAMA

He comprat un *Tot* de roba
y crech que m' han enganyat
la *Total* qu' es molt barato
y será poch lo llessat.

T. RUSCA

TERS DE SÍLABAS

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

Substituir el punt per lletra de modo que horisontal
y verticalment, diga: 1.ª ratlla, provincia.—2.ª Nom de
dona (diminutiu) y 3.ª Nom de dona.

ENRICH DOMÈNECH

CONVERSA

—Vols vení Joanet á Papiol.
—¿A qué fer?
—A veure un amich meu.
—¿Quín?
—El que t' acabo de dir.

J. SOLÉ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

EXCURSIONS ARTÍSTICAS

L' Orfeo de Zaragoza á Barcelona.

L' Orfeo y las Societats corals catalanas, davant de Bellas Arts.